

Пефтїєва Олена,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри прикладної філології,
Маріупольський державний університет
o.peftieva@mdu.in.ua
<https://orcid.org/0000-0001-7345-8563>

ЗАСОБИ МАНІПУЛЮВАННЯ У КОНТЕКСТІ ДОКУМЕНТА ПРО ВОДУ

Для повоєнної України проблема збереження води озер, ставків, річок і моря є актуальною та розгалуженою. Протягом десятиліть стан водного середовища України та планети погіршувався внаслідок незаконної рибальської діяльності, антропогенних викидів вуглекислого газу та зміни клімату, забруднення від пластику, деградації узбережжя та берегової лінії та ерозія. Все це серйозно вплинуло на стан океанів, морів, річок та ставків. У відповідь на екологічну кризу, держави прийняли багато міжнародних екологічних договорів, жорстких і м'яких правових заходів, намагаючись обмежити катастрофічні наслідки діяльності людини. Погіршення якості навколишнього природного середовища та нерациональне використання природних ресурсів викликано низкою різноманітних екологічних проблем, серед яких порушення норм екологічного законодавства, хижацьке прагнення до надприбутків, замовчування або не згадування порушень у документах. Використовуючи дискурсивний аналіз тексту, можна розглядати тексти, жанр яких визначається як офіційний документ, зокрема звіти, від екологічних установ.

Наведемо приклади типових форм маніпуляції

- «опущення» має низку синонімів, таких як замовчування, пропуск та не згадування інформації. Мається на увазі опущення агенсу, тобто діяча, а у нашому випадку забруднювачів води;

- топікалізація, коли перший фрагмент інформації з'являється у реченні як смислова домінанта, і, таким чином, топікалізується, іншими словами стає найважливішим, ніж останні члени речення. Щоб акцентувати аспект, який видається важливим для автора, його ставлять в позицію домінанти, впливаючи на підсвідомість читача, а отже на спосіб інтерпретації, закладений автором.

Сучасна парадигма лінгвістичних досліджень включає еколінгвістику, яка бере до уваги не лише соціальний контекст, у який включена мова, але й екологічний план, включаючи біорізноманіття та фізичне середовище. Відповідно до Стіга Ельяссона (Eliasson, Stig. 2015), який досліджував зародження еколінгвістики, засновником цього напрямку був Ейнар Гауген (Einar Haugen). У 1971 році було опубліковано його статтю, де автор припускає, що «мовну екологію можна визначити як дослідження взаємодій між будь-якою мовою та її середовищем». На думку Аррана Стіббе (Stibbe, Arran. 2014), професора екологічної лінгвістики в Університеті Глостершира, «еколінгвістика ставить під сумнів наративи, які ведуть до екологічного руйнування та соціальної несправедливості, дослідник пропонує знайти нові, які відповідають викликам сьогодення».

Список літератури

Eliasson, Stig (2015). The birth of language ecology: interdisciplinary influences in Einar Haugen's "The ecology of language". *Language Sciences*. Volume 50, pages 78-92. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0388000115000352>

Huckin N. Thomas Critical Discourse Analysis / Tom Miller. Functional Approaches to Written Text : Classroom Applications. United States Information Agency, Washington D.C., 1997. 78-92. <https://bpb-ap-se2.wpmucdn.com/thinkspace.csu.edu.au/dist/c/3891/files/2020/10/Huckin-1997.pdf>

Stibbe, Arran (2014). An Ecolinguistic Approach to Critical Discourse Studies. Critical Discourse Studies, 11(1), 117-128.

<https://eprints.glos.ac.uk/1059/1/An%20Ecolinguistic%20Approach%20to%20Critical%20Discourse%20Studies.pdf>

УДК 330.342.146+502.1]"713"

Рябоконт Іван,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри соціоекономіки та управління персоналом,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ivan.ryabokon@kneu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-2005-6576>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ПОСТВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ: ГАРАНТІЇ ТА НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Військова агресія Росії проти України призвела до серйозних негативних наслідків, зокрема: значних людських втрат, ушкодження екологічних систем, руйнування металургійних і хімічних підприємств, гідротехнічних споруд, забруднення водою та ґрунту, пошкодження інфраструктури України тощо. Частина населення була вимушена покинути власні домівки. Внаслідок руйнувань значна кількість підприємств зупинили роботу. Цей процес також призвів до зростання рівня безробіття.

Залежно від фактичного падіння рівня споживання громадян та різних сценаріїв реагування (жорстка економія, монетизація дефіциту тощо), рівень бідності може стрімко зрости. Це призведе до радикальних змін щодо програм соціальної допомоги населення.

Актуальність теми забезпечення соціально-економічних та екологічних прав людини полягає в тому, що це є необхідною умовою гідного життя. Порушення зазначених прав може мати серйозні наслідки, включаючи загрозу життю і вивід населення за межу бідності.

На сучасний момент, через наслідки військової агресії, все частіше виникають складнощі у забезпеченні соціально-економічних прав людини, а саме:

1. Фундаментальних прав - право на життя та право на недоторканість особи.
2. Право на належний рівень життя (житло, одяг достатнє харчування тощо).
3. Право на соціальне забезпечення (пенсії, виплати на випадок безробіття, хвороби, інвалідності та інші соціальні виплати і пільги);
4. Право на працю, якість трудового життя (гідні умови праці, справедливу оплату праці, безпеку на роботі, відпочинок тощо).
5. Право на освіту та охорону здоров'я, включаючи доступ до якісної медичної допомоги та ліків.
6. Право на правову допомогу тощо.

Протягом періоду поствоєнного відновлення очікується, що тимчасові заходи, такі як загальні субсидії на енергоносії, будуть скасовані, тарифи та вартість інших базових потреб зростуть, і це буде відображено у новому прожитковому мінімумі. Повне врахування вартості базових потреб значно вплине на витрати, оскільки очікується, що понад 70% населення матимуть доходи нижчі за фактичний прожитковий мінімум.